

УДК 378.016:78

ДІАГНОСТИКА РІВНІВ СФОРМОВАНОСТІ МИСТЕЦЬКОЇ РЕФЛЕКСІЇ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ МУЗИКИ

Чжан Цзінцзін

аспірантка кафедри теорії та методики музичної освіти, хорового співу та
диригування НПУ імені М. П. Драгоманова
м. Київ, Україна

Анотація. У статті обґрунтовано та розкрито особливості діагностики рівнів сформованості мистецької рефлексії. На основі дослідження ступеня прагнення оволодіння мистецькою рефлексією, розуміння сутності та особливостей мистецької рефлексії, емоційного включення до мистецької рефлексії, володіння необхідними вміннями для мистецької рефлексії, сформованості професіоналізму в музично-виконавській діяльності визначено чотири рівні сформованості цього феномена в майбутніх учителів музики – початковий, задовільний, достатній та оптимальний. З'ясовано, що переважна більшість студентів володіє мистецькою рефлексією на задовільному рівні, а це свідчить про репродуктивний характер їхньої діяльності. Для студентів характерною рисою є відсутність прагнення до оволодіння мистецькою рефлексією, несформовані мотиви самореалізації в музично-педагогічній та музично-виконавській діяльності. Володіння мистецькою рефлексією на оптимальному рівні не притаманне жодному студенту.

Ключові слова: мистецька рефлексія; майбутній учитель музики; діагностика сформованості мистецької рефлексії.

ДИАГНОСТИКА УРОВНЕЙ СФОРМИРОВАННОСТИ ХУДОЖЕСТВЕННОЙ РЕФЛЕКСИИ БУДУЩИХ УЧИТЕЛЕЙ МУЗЫКИ

Чжан Цзинцзин

аспирант кафедры теории и методики музыкального образования, хорового
пения и дирижирования НПУ имени М. П. Драгоманова
г. Киев, Украина

Аннотация. В статье обосновано и раскрыто особенности диагностики уровней сформированности художественной рефлексии. На основе исследования степени овладения художественной рефлексией, понимания сущности и особенностей художественной рефлексии, меры эмоционального включения в художественную рефлексию, владения необходимыми умениями для художественной рефлексии, сформированности профессионализма в музыкально-исполнительской деятельности определены четыре уровня сформированности данного феномена у будущих учителей музыки – начальный, удовлетворительный, достаточный и оптимальный. Выяснено, что преимущественное количество студентов обладает художественной рефлексией на

удовлетворительном уровне, а это свидетельствует о репродуктивном характере их деятельности. Для студентов характерной чертой является отсутствие стремления к овладению художественной рефлексией, несформированные мотивы самореализации в музыкально-педагогической и музыкально-исполнительской деятельности. Владение художественной рефлексией на оптимальном уровне не присуще ни одному студенту.

Ключевые слова: художественная рефлексия; будущий учитель музыки; диагностика сформированности художественной рефлексии.

DIAGNOSTICS OF LEVELS OF FORMATION OF FUTURE MUSIC TEACHERS' ART REFLECTION

Zhang Jingjing

Postgraduate Student of Department of Music Education Theory and
Methodology, Choral Singing and Conducting
National Pedagogical Dragomanov University
Kyiv, Ukraine

Abstract. Features of diagnostics of levels of formation of art reflection are justified in the article. Four levels of future music teachers' art reflection are defined. These levels are based on the research measures of desire to master art reflection; the degree of understanding the nature and characteristics of art reflection; measures of the emotional involvement into art reflection; degree of possession of the necessary skills for art reflection; formation of professionalism in music and performing activities. They are initial, satisfactory, sufficient and optimal.

The importance of formation of future music teachers' art reflection is considered as the basis for professional development, self-regulation on the acquisition of implementing art knowledge. The formation of art reflection requires the creation and implementation of specific methods of diagnostics of future music teachers' art reflection.

The article is dedicated to the problem of developing and testing diagnostic methods of formation of future music teachers' art reflection.

While writing the article there methods of analysis, synthesis, method of systematization of the material, the principles of objectivity and scientific character are being used.

Diagnostics and analysis of the levels of future music teachers' art reflection shows that the vast majority of students have art reflection at a satisfactory level (67.24%). 22.41% of students are found to have the initial level of formation of art reflection. Only 10.34% of students are found to have the sufficient level of art reflection. There are no students having the optimal level of art reflection.

The author concluded that educational and behavior tasks, which the future music teachers have, are identified while testing the features of formation of future music teachers' art reflection. They cause picking out the most appropriate areas and focus on the most prospective and effective methods of formation in the course of vocal training, which include the introduction of contextual learning, integration of psychological and pedagogical subjects and aesthetic subjects, the intensification of the learning process through interactive forms and methods; using frame method.

Key words: art reflection; future music teacher; diagnostics of formation of art reflection.

Постановка проблеми в загальному вигляді. Суспільство ставить перед майбутнім учителем завдання бути неповторною особистістю, носієм загальнолюдських цінностей, високої культури, прагнути до втілення в собі людського ідеалу. Усвідомлення майбутнім учителем музики можливостей власного професійного розвитку, саморегуляції щодо набуття мистецько-виконавських умінь і знань, здатність до аналізу власного мистецько-педагогічного розвитку є можливими лише за умови цілеспрямованого формування мистецької рефлексії в процесі фахової підготовки студентів на факультетах мистецтв. Насамперед розгляд проблеми формування мистецької рефлексії потребує створення та впровадження спеціальної методики діагностики мистецької рефлексії майбутніх учителів музики.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Актуальність дослідження категорії «рефлексія» підтверджується зверненням до неї дослідників із галузі історико-філософської (Г. Гегель, І. Кант, Д. Лейбніц, Дж. Локк, Д. Юм та ін.), культурологічної (І. Зязюн, М. Закович, В. Семашко та ін.), психологічної (О. Анісімов, О. Брушлінський, Л. Виготський, О. Леонт'єв, С. Рубінштейн, І. Степанов та ін.), а також педагогічної науки (О. Абдулліна, Н. Гузій, М. Кашапов, Т. Колишева, І. Савенкова, Г. Сухобська та ін.).

Вирішення складних питань формування рефлексії покладається значною мірою на вчителів мистецьких дисциплін, бо саме мистецтву властиві механізми проникнення в найтонший світ людської душі. Це підтверджується працями та концепціями провідних науковців України з галузі мистецької освіти (Н. Гуральник, О. Єременко, А. Козир, Л. Куненко, Г. Ніколаї, О. Олексюк, О. Отич, Г. Падалка, Г. Побережна, О. Ростовський, О. Рудницька, В. Шульгіна, О. Щолокова та ін.). Водночас питання діагностики мистецької рефлексії в майбутніх учителів музики не були предметом окремого наукового дослідження в музично-педагогічній галузі.

Формулювання мети статті. Метою статті є розробка та апробація методів діагностики сформованості мистецької рефлексії в майбутніх учителів музики.

Виклад основного матеріалу дослідження. На основі розробленої концептуальної моделі мистецької рефлексії майбутнього вчителя музики було визначено критерії сформованості мистецької рефлексії, а саме: міра прагнення оволодіння мистецькою рефлексією; ступінь розуміння сутності

та особливостей мистецької рефлексії; міра емоційного включення до мистецької рефлексії; міра володіння необхідними вміннями для мистецької рефлексії та їх показники. Також визначено чотири рівні сформованості мистецької рефлексії у майбутніх учителів музики: початковий, задовільний, достатній та оптимальний.

Для дослідження *міри прагнення до оволодіння мистецькою рефлексією* в майбутніх учителів музики було визначено: сприйняття необхідності в мистецькій рефлексії; наявність бажання до самореалізації в музично-педагогічній та музично-виконавській діяльності; сформованість установки на оволодіння новими знаннями.

Сприйняття необхідності в мистецькій рефлексії визначалося нами за допомогою опитування, у якому студентам ставилися питання щодо важливості та необхідності оволодіння мистецькою рефлексією, а також наскільки це є першочерговим завданням для майбутніх учителів музики. Опитування виявило, що переважна більшість студентів мають початковий та задовільний рівень сприйняття необхідності в мистецькій діяльності, відповідно 44,83% та 43,10%. Водночас 10,34% студентів сприймають необхідність у мистецькій рефлексії на достатньому рівні та лише 1,72% – на оптимальному.

Потреба в самореалізації належить до вищих потреб та актуалізує потенційні можливості особистості. Потреба в самореалізації є джерелом активності особистості, активність же визначає ті види діяльності, у яких ця потреба задовольнятиметься в конкретних умовах життєвого шляху. *Наявність бажання до самореалізації в музично-педагогічній та музично-виконавській діяльності* є важливим показником для виявлення міри прагнення до оволодіння мистецькою рефлексією, адже прагнення до самореалізації спонукає студентів опановувати необхідними «інструментами», у нашому випадку – мистецькою рефлексією. Наявність бажання до самореалізації в музично-педагогічній та музично-виконавській діяльності визначалася на основі адаптованого опитувальника «Особистість, що самоактуалізується» А. Шострома [1]. Опрацьований опитувальник засвідчив, що наявність бажання до самореалізації в музично-педагогічній та музично-виконавській діяльності на оптимальному рівні не притаманне жодному респонденту, лише 17,24% характеризуються достатнім рівнем, 56,90% – задовільним та 25,86% – початковим рівнем. На

нашу думку, такі результати пов'язані з недостатньою мотивацією студентів до опанування професією вчителя музики.

Сформованість установки на оволодіння новими знаннями визначалася за допомогою адаптованої методики «Спрямованість на отримання знань або відмітку» (С. Ільїн, Н. Курдюкова) [2]. Ця методика виявила, що оптимальний рівень сформованості на оволодіння новими знаннями не притаманний жодному студенту, у 17,24% виявлено достатній рівень, у 65,52% – задовільний та 17,24% – початковий. Отже, більшість студентів не має стійкої мотивації на оволодіння новими знаннями, прагне лише отримати бажану оцінку та здати екзамен або залік. Водночас справжній професіонал відрізняється стійкою та сильною мотивацією до оволодіння новими знаннями, зокрема і стосовно мистецької рефлексії.

Узагальнені дані свідчать, що в переважній більшості студентів початковий (8,62%) та задовільний (70,69%) рівні сформованості мотиваційного компонента, лише 18,97% мають достатній рівень та в 1,72% – оптимальний.

Для вивчення ступеня розуміння сутності та особливостей мистецької рефлексії в майбутніх учителів музики було застосовано такі методики: анкетування, тестування та вирішення педагогічних задач. *Усвідомлення майбутніми вчителями музики сутності мистецької рефлексії* визначалося за допомогою вирішення студентами педагогічних задач, які потребували навичок мистецької рефлексії. Так, необхідно було проаналізувати методи вивчення вокального твору, мотивацію оволодіння професією вчитель музики однокласника, виявити власні стереотипи в засвоєнні нових музично-виконавських знань і вмінь. Такі завдання потребували розуміння сутності мистецької рефлексії, яке проявлялося в застосуванні наявних знань. Аналіз вирішення студентами педагогічних задач засвідчив, що більшість студентів не усвідомлює сутності мистецької рефлексії, адже не може відсторонено поглянути на власну діяльність або діяльність однокласника та оцінити її крізь призму свідомості. Так, 68,97% студентів притаманний початковий рівень, 27,59% – задовільний, 3,45% – достатній та жодного студента з оптимальним рівнем усвідомлення сутності мистецької рефлексії.

Важливим показником ступеня розуміння майбутніми вчителями музики сутності та особливостей мистецької рефлексії є *обізнаність щодо протікання власних розумових процесів*. Така обізнаність визначалася за

допомогою методики «Характеристики пізнавальної позиції». Ця методика розглядалася нами як референтна стосовно особливостей пізнавальної позиції майбутнього вчителя як складової обізнаності щодо протікання власних розумових процесів.

Сутність методики полягала в прогнозуванні змін у діяльності майбутнього вчителя, які можуть спостерігатися в ситуації, що принципово відрізняється від реально існуючої. Так, студенту необхідно було уявити, що з предмета «Музичне мистецтво» розроблений шкільний підручник, який за формою, змістом і конструкцією повністю відповідає психологічним закономірностям навчально-виховної діяльності (ураховані механізми інтелектуального розвитку, своєрідність зовнішньої та внутрішньої мотивації навчання, індивідуальні пізнавальні схильності учнів і своєрідність їхніх музично-творчих здібностей, прояви особистісного росту тощо) та основний акцент робить на розвиток вокальних даних дитини та опанування співом. Майбутнім учителям музики необхідно було описати, як, на їхній погляд, зміниться діяльність учителя музики за наявності подібного підручника.

Відповіді аналізувалися за такими показниками – загальна кількість змін, названих реципієнтом та обґрунтованістю кожної зміни, тобто ступенем співвіднесення зміни з початково заданою умовою та умовами, введеними самим піддослідним, ступенем застосування мистецької рефлексії для виконання завдання. Таким чином, виконання цього завдання дозволило встановити, що в 68,97% студентів початковий рівень обізнаності щодо протікання власних розумових процесів, у 27,59% – задовільний, у 3,45% – достатній та в жодного з респондентів не виявлено оптимальний рівень.

Сформованість адекватної самооцінки визначалася за допомогою методики дослідження самооцінки особистості В. Семиченко [3]. Студентам пропонувався перелік слів, які характеризують окремі якості особистості. На основі аналізу вибору студентів отримувався коефіцієнт за позитивними та негативними якостями, що насамперед засвідчив адекватність самооцінки. Так, майбутні вчителі музики з суттєво завищеною самооцінкою відрізняються агресивністю, конфліктністю, проявами асоціальної поведінки. Це зумовлюється прагненням уникнути психологічного дискомфорту, що пов'язаний із можливим пониженням самооцінки. Студенти з завищеною самооцінкою не схильні займатися

самовдосконаленням, підвищенням свого професійного та освітнього рівня, бо і без цього вважають себе достатньо досконалими та високопрофесійними.

Майбутні вчителі музики із заниженою самооцінкою відрізняються зайвою боязкістю, невпевненістю у собі, сором'язливістю. Ці особливості спричиняють складності в спілкуванні, особливо при встановленні нових соціально-психологічних контактів. У результаті виникають проблеми в професійній діяльності як музиканта-виконавця, так і музиканта-педагога.

Адекватна самооцінка сприяє найбільш повній самореалізації здібностей та якостей майбутнього вчителя музики, забезпечує адекватність його поведінки та відношень з іншими людьми.

Ступінь адекватності самооцінки був співвіднесений із початковим, задовільним, достатнім та оптимальним рівнями. Зазначимо, що при оцінюванні занижена та завищена самооцінка оцінювалися нами однаково в балах як такі, що негативно впливають на досягнення особистості. Аналіз даних виявив, що 60,34% студентів мають початковий рівень (несформовану адекватну самооцінку – яскраво виражену занижену або завищену), 36,21% – задовільний (частково сформовану адекватну самооцінку, водночас присутні прояви завищеної або заниженої самооцінки), 3,45% – достатній (сформована адекватна самооцінка, із деякими проявами завищеної або заниженої самооцінки) та жодного студента на оптимальному (з адекватною самооцінкою, тобто таких, що можуть адекватно самооцінити себе за запропонованими параметрами).

Зазначимо, що аналіз даних щодо розподілу студентів за рівнями ступеня розуміння сутності та особливостей мистецької рефлексії не виявив жодного студента на оптимальному рівні, лише 15,52% мають достатній рівень, 36,21% – задовільний та 48,28% – початковий рівні.

Для дослідження емоційного компонента мистецької рефлексії в майбутніх учителів музики було визначено міру емоційного включення до мистецької рефлексії за показниками: усвідомлення власних емоційних переживань у процесі музично-виконавської діяльності; наявність культурно-гуманістичної системи цінностей; досягнення емоційно-емпатійного реагування на музику.

Так, усвідомлення власних емоційних переживань у процесі музично-виконавської діяльності в майбутніх учителів музики досліджувався за допомогою методики графічного та мовного опису музики, що виконується.

Студентам пропонувалося виконати нескладний вокальний твір та виразити власні емоційні переживання в графічній та мовній формі. У процесі діагностики за цим показником було отримано такі дані: 60,34% студентів мають початковий рівень, 36,21% характеризуються задовільним рівнем, 3,45% мають достатній рівень та жоден студент не має оптимального рівня усвідомлення власних емоційних переживань у процесі музично-виконавської діяльності.

Наявність культурно-гуманістичної системи цінностей у майбутніх учителів музики розуміється нами як інтелігентність особистості, постійний прояв високогуманних, моральних та інтелектуальних якостей у єдності з загальною культурою особистості. Тому результати за цим показником були отримані нами на основі поєднання результатів за такими методиками В. Андрєєва [4] як «Комплексна оцінка інтелігентності особистості» та «Оцінка духовно-морального розвитку особистості». Аналіз даних засвідчив, що переважна більшість майбутніх учителів музики мають задовільний (58,62%) та початковий (15,52%) рівні, відповідно – 22,41% мають достатній та лише 3,45% – оптимальний.

Діагностика емоційно-емпатійного реагування на музику відбувалася в процесі сприйняття музичних творів. Музичний твір обов'язково мав бути не знайомим для реципієнтів та не великим за обсягом (3-5хв.). Оскільки емпатія – це здатність розуміти та відчувати іншу людину, то нами враховувалося, наскільки студентам вдавалося відчутти емоційне забарвлення музики та передати його вербально. Студентам пропонувалося підібрати схожі за емоційним наповненням музичні твори. Таким чином, нами враховувалися повнота та експресивність вербального опису музичного твору, відповідність та кількість підібраних музичних творів. Для прослуховування було обрано фортепіанні п'єси Б. Бартока з циклу «Мікрокосмос». Студентам не повідомлялося ані автора твору, ані програмної назви. Для аналізу кожному студенту пропонувалося три твори. Прослуховування відбувалося в три етапи: перше враження та опис власних емоцій, добір творів близьких за емоційним станом (на це відводилося декілька днів) та повторне слухання з уточненням вербального опису.

Аналіз даних за запропонованою методикою дозволив установити, що переважна більшість студентів мають складнощі з емоційно-емпатійним реагуванням на музику. Отже, 15,52% студентів характеризується осягненням емоційно-емпатійного реагування на музику на початковому

рівні, 58,62% – на задовільному, 22,41% – на достатньому та лише 3,45% – на оптимальному.

Узагальнення даних за розробленими показниками дозволило визначити студентів за рівнями міри емоційного включення до мистецької рефлексії. Так, 8,62% студентів характеризуються початковим рівнем, 53,45% – задовільним, 34,48% – достатнім та 3,45% – оптимальним.

Для визначення сформованості міри володіння необхідними вміннями для мистецької рефлексії діагностувалися: володіння різновидами мистецької рефлексії; наявність знань і вмінь у музично-педагогічній діяльності, сформованість професіоналізму в музично-виконавській діяльності.

Було визначено рівні *володіння майбутніми вчителями музики такими видами мистецької рефлексії* як ситуативною (аналіз того, що відбувається, і самоконтроль у поточній ситуації); ретроспективною (схильність до аналізу вже виконаної діяльності) та перспективною (вміння планувати та прогнозувати свої дії). Для цього студентам було запропоновано три серії завдань. Перша серія завдань вимагала вмінь використання ситуативної рефлексії. У завданнях було подано фрагменти педагогічних ситуацій (на уроці музики в школі та на уроці з постановки голосу). Друга серія завдань вимагала вмінь застосування ретроспективної рефлексії, у завданнях необхідно було записати педагогічні ситуації з власного досвіду проведення уроків музики в школі та дати їх розгорнутий аналіз. Третя серія завдань мала на меті дослідити володіння перспективною рефлексією, у них необхідно було спрогнозувати поведінку учнів на уроці музики в школі відповідно до обраних методів навчання та виховання.

Контент-аналіз завдань виявив, що 68,97% майбутніх учителів музики володіють різновидами мистецької рефлексії на початковому рівні, 29,31% – на задовільному, 1,72% – на достатньому та жоден студент не виявив оптимального рівня володіння.

Наявність знань і вмінь у музично-педагогічній діяльності в констатувальному експерименті в майбутніх учителів музики визначалася на основі виявлення рівня сформованого музично-педагогічного тезаурусу та вміння вирішувати музично-педагогічні завдання. З цією метою було розроблено тест на виявлення знань і вмінь у музично-педагогічній діяльності. Аналіз даних тестування засвідчив, що 22,41% майбутніх учителів музики володіють знаннями та вміннями в музично-педагогічній

діяльності на початковому рівні, 50% – на задовільному, 25,86% – на достатньому та 5,17% – на оптимальному рівні.

Наявність професіоналізму в музично-виконавській діяльності визначалася за допомогою методу експертних оцінок. Перевагою цієї методики є те, що з її допомогою можна отримати дані щодо параметрів, які досліджуються під час природнього експерименту, коли процес дослідження жодним чином не відображається і не впливає на піддослідного. При цьому експертні оцінки відображають прояв діяльності студента-вокаліста в екстремальних умовах концертного виступу. Ця обставина є достатньо суттєвою, оскільки в екстремальних умовах з максимальною повнотою проявляються ті або інші індивідуальні особливості людини, які часто скриті в повсякденному житті. Важливо і те, що обстановка концерту (екзамену) викликає у вокалістів-виконавців прагнення зробити все можливе для досягнення високого результату, тобто зумовлює високий рівень мотивації.

На основі аналізу експертних оцінок було виявлено, що 18,97% майбутніх учителів музики володіють професіоналізмом у музично-виконавській діяльності на початковому рівні, 50% – на задовільному, 25,86% – на достатньому та 5,17% – на оптимальному рівні.

Узагальнені дані щодо розподілу студентів за рівнями міри оволодіння необхідними вміннями для мистецької рефлексії засвідчили, що більшість майбутніх учителів музики мають задовільний рівень – 60,34%, на достатньому рівні – 27,59%, на початковому – 8,62% та оптимальному – 3,45%.

Висновки. Діагностика та аналіз рівнів сформованості мистецької рефлексії в майбутніх учителів музики засвідчили, що переважна більшість студентів – 67,24% володіє мистецькою рефлексією на задовільному рівні, що свідчить про репродуктивний характер діяльності студентів. У 22,41% студентів виявлено сформованість мистецької рефлексії на початковому рівні. Зокрема їм властивий ознайомлювальний характер діяльності, відсутність прагнення до оволодіння мистецькою рефлексією, несформовані мотиви самореалізації в музично-педагогічній та музично-виконавській діяльності. Лише 10,34% студентів володіють мистецькою рефлексією на достатньому рівні. Таким студентам притаманна позитивна, проте нестійка мотивація до оволодіння мистецькою рефлексією. Володіння

мистецькою рефлексією на оптимальному рівні не притаманне жодному студентові.

Зазначимо, що виховні та освітні завдання, які стоять перед майбутніми вчителями музики, а також виявлені під час діагностування особливості сформованості мистецької рефлексії сприяють виокремленню найбільш доцільних напрямків та зосередженню на найбільш перспективних та ефективних методах її формування в процесі вокальної підготовки, до яких відносимо впровадження контекстного навчання, інтеграцію психолого-педагогічних дисциплін та предметів естетичного циклу, інтенсифікацію процесу навчання за допомогою інтерактивних форм і методів, використання фрейм-методу.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Семенов И. Н. Проблемы психологического изучения рефлексии творчества / И. Н. Семенов, С. Ю. Степанов // Вопросы психологии. – № 5, 1983. – С. 171 – 173.
2. Холодная М. А. Психология интеллекта. Парадоксы исследования / М. А. Холодная. – СПб. : Питер, 2002. – 340 с.
3. Семиченко В. А. Психология личности / В. А. Семиченко. – Київ : Видавець Ешке О. М., 2001. – 427 с.
4. Андреев В. И. Педагогика: учебный курс для творческого саморазвития / В. И. Андреев. – 2-е изд. – Казань : Центр инновационных технологий, 2000. – 608 с.

REFERENCES (TRANSLATED AND TRANSLITERATED)

1. Semenov, I. N., & Stepanov, S. Ju. (1983). Problemy psihologicheskogo izucheniya refleksii tvorchestva [Problems of psychological study of reflection of creativity]. *Voprosy psihologii - Questions of psychology*, 5, 171 – 173 [in Russian].
2. Holodnaya, M. A. (2002). *Psihologija intellekta. Paradoksy issledovaniya* [Psychology of intelligence. Paradoxes of research]. SPb.: Piter [in Russian].
3. Semychenko, V. A. (2001). *Psychologiya osobystosti* [Psychology of personality]. Kyiv: Vyd. Eshke O. M. [in Ukrainian].
4. Andreev, V. I. (2000). *Pedagogika* [Pedagogics]. Kazan: Tsentr innovacionnykh tekhnologii [in Russian].